

möjligen ock förbisett en del, som funnits ristat. Att ristningen verkligen utgjort en forntida runinskrift, synes däremot icke behöva betvivlas, även om korsets form och anordning i förhållande till slingan äro ovanliga.

Verbet 3 pl. pret. **raistu** »reste» visar, att det är två namn, som börja inskriften, vadan **ur** varit *ok* emellan dem. **uālfir** är antagligen **ulfr** Ulv, **maþur** troligtvis ett namn med *-þōr* som senare led, måhända förkortning av *Mæghinþōr*. På **iftir** väntar man, att den avlidnes namn skall följa, men **sin** under raden, som bör höra till radens sista ord, gör sannolikt, att detta är ett släktskapsord och i så fall **fri·al** förmodligen för **friata** »frände», jfr **freantr** B. 1, L. 507, D. II, 150 Granby, Uppl. Mansnamnet utgör väl då ack. sg. **sturman**, som fellästs **stnūrman**, på korsets stam ovan slingan, vilket ursprungligen varit ett tillnamn, jfr **tuir sturimaþr** L. 210 Fjuckby Uppl., som här övergått till personnamn och bestämmes av **buha sin** *bōn(d)a sin* »sin husbonde», jfr **buna** Sö. 8 Nybble, **bohnta** Sö. 195 Brössike, **bona** B. 484, L. 174 Skuttunge. Resarnes förhållande till den avlidne har sålunda varit liknande det å Sö. 347 Gerestad. På korsfoten står önskan för den dödes själ med 2 sg. imp. **hilb** »hjälp», liksom **helb** B. 409, L. 208 Söderby, Uppl., **ialb** B. 62, L. 461 Lindö, Uppl. Ordet »själ» har förmodligen varit ristat **sial** och det följande **YKt** varit **pra**, förkortning för **pera** »deras», alltså även innefattande resarne.

Stenens verkliga inskrift har alltså förmodligen varit följande:

Slingan: **ulfr·uk maþur : raistu : stain : þansi : iftir : friata**. Under slingan: **sin**. Korsets övre stam: **sturman** Korsarmarna: **buha sin** Korsfoten: **kup : hialb : sial : pra**

Översättning: Ulv och Mägintor (?) reste denna sten efter sin frände Styrman, sin husbonde. Gud, hjälp deras själ!

73. Lyttersta, Västra Vingåkers sn, Oppunda hd.

Pl. 39. Pl. 10: B. 786.

Litteratur: B. 786; L. 905; Ransakn. 1667—81; J. Peringskiöld, Mon. Sud.; P. A. Säve, ATS. I, s. 142, teckn. pl. 11, fig. 2; Reseber. 1861; Dybeck, Runa fol. I, s. 24, med plansch s. 23; Wiede, Östergötl. fornm.för. tidskr. I, s. 109.

Runstenen står litet från stranden av sjön Tisnaren på gränsen till Östergötland, men inom Södermanland, ett stycke väster om Lyttersta. Stället kallas Runstena. Om stenens läge yttrar Dybeck följande: »Den sednare hör så till vida till de rätt sällsamma, att han står i en stenomsatt, i båda ändarne spetsig *skeppshög*, med både för-sten och akter-sten, 38 fot (11,27 m) från hvarandra och den förra stående (Pl. 6, fig. 1). Största bredden utgör omkring 10 fot (2,96 m). Flera af *kanst*-stenarne, hvilke förr sannolikt utgjort en sammanhängande kedja kring hela *skeppshögen*, äro bortförde, andre täckte af jord, som uppkastats vid de vårdslösa gräfningar, hvilka här fordom anställts», och i noten anföres från J. Peringskiöld: »Mitt uti ett 18 alnars (10,68 m) stenlagt och af jord upphögt skepp med en stor sten till styre.» Denna senare sten finnes ännu i behåll c:a 5 m sydöst om runstenen. Runstenen lutar bakåt.

Ämnet är gråsten, höjden längs vänstra sidan 1,23 m, bredden av den kullriga ytan vid foten 95 cm, bredden vid toppen, tangerande nedre slinglinjen 56 cm, slingans bredd 8 cm.

Inskriften börjar med kolon, som ej finnes i B. 786, efter **þurkunnr** och **stain** sitter kolon högt upp. Sista namnets ristning **siripir** är fullt säker, dock torde näst sista runan **i** ej vara någon runa utan en naturlig fåra, jämförlig med den i övre korsarmen, som är alldeles parallell, 34 **i** fortsätter nämligen ett stycke nedom slinglinjen. Fåran, som står just på platsen för en runa, har ansetts utgöra hinder att rista en sådan.

Inskriften är följande:

: **þurkunnr : raisti : stain : þansi : abtir : siripir** ×

5 10 15 20 25 30 35

Namnet Torgunn är säkert mansnamn i ack. sg. **þorgun** B. 328, L. 17, D. II, 230 Skråmsta Uppl., säkert kvinnonamn i **þorkuþr** L. 726, D. I, 103 Mällby Uppl., **þurkun** Sö. 286 Hogelby, annars liksom här av oklart genus. Namnet **siripir** för **siripr** är nom. sg. för väntad ack., jfr 74 Ålsäter.

Översättning: Torgunn reste denna sten efter Sigrid.

74. Ålsäter, Västra Vingåkers sn, Oppunda hd.

Pl. 39. Pl. 10: B. 785.

Litteratur: B. 785; L. 906; Ransakning 1667—84, teckn.; Dybeck, Runa fol. I, s. 24.

I *Ransakn.* angives stenens läge sålunda: »Dhenne steen står wid Ålsätter i Wingåker icke långt ifrån Kålsnaren och dess strandh.» Ämnet är gråsten, höjden 1,97 m, bredden vid foten 1,22 m, över korsets översta linje 1 m, slingans bredd 10—11 cm.

Uti inskriftens första ord 1—6 **puraar** har 5 **a** bistaven mycket högt upp, men fråga kan vara om icke runan varit **o**, churu nedre bistaven blivit skadad. Namnet 31—34 **kurr** är alldeles tydligt. 51—54 **ufir** åter är otydligt men kan ej gärna hava varit **uftir**.

Inskriften är följande:

✕ **puraar : raisti : stain : þansi : at : sun : sin : kurr : auk : kiarpi : sbankar : ufir** . Efter slingan: **sun :**
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Vid **puraar** ligger närmast att tänka på det vanliga namnet fsv. *Thörer*, och senare stavelsens underliga vokalbeteckning torde väl då bero på felristning och försök att rätta densamma. Namnet **kurr** torde vara fsv. *Gyrðh* i nom. sg. för ack., jfr. **siripir** Sö. 73 Lyttersta, som kanske är av samma ristare. Mellan stammens **r** och ändelsens **r** har *dh* bortfallit.

Översättning: Torer reste denna sten efter sin son Gyrð och gjorde spänger över sonen.

75. Vrena kyrka, Oppunda hd.

Pl. 40.

Runstenen upptäcktes midsommaraftonen 1901 vid reparation av sprickor i murbruket och ligger inmurad i kyrkans västra ända i södra hörnet, 40 cm från marken.

Ämnet är gråsten, höjden 1,50 m, bredden nedtill 46 cm, i toppen över nedre slinglinjen 28 cm, slingans bredd är 10 cm.

I 9—14 **tipkum** är vänstra bistaven på 9 **t** blott hälften så lång som den högra och i 14 **m** utgår högra bistaven nedom den vänstra. Då namnet annars oftast listas **tipkumi**, t. ex. Sö. 202 Ö. Selö, torde ett **i** hava utelämnats i slutet och finnes ingenstädes tillsatt. En fåra nedifrån på andra sidan det följande kolon i jämnhöjd med dess övre prick är troligen ej huggen.

Inskriften är följande:

ninir : auk : tipkum : raistu : stain : at : ulf : Mellan slingorna: **brupur sin**
 5 10 15 20 25 30 35

Översättning: Nänner och Tidkum(e) reste stenen efter Ulv, sin broder.